

Innspel til planprogram for regional plan for klima 2022-2035 for Vestland fylkeskommune

Bakgrunn

Planavdelinga i Vestland fylkeskommune har bedt om innspill til Planprogram for Regional plan for klima 2022-2035. I det vidare kjem eit samla tilbakespel frå følgjande forskingsinstitusjonar: Vestlandsforskning, Universitetet i Bergen (Senter for klima og energiomstilling) og NORCE. Dette bygger vidare på møte mellom fylkeskommunen og forskingsinstitusjonane 2. juni 2021. Vi har bevisst formulert desse på ein kort av punktvis måte, og kan utdjupe etter ønske frå dykk.

Kort tilbakemelding på planprogrammet slik det er i dag. Kva er bra, kva manglar?

- **Kva er bra?**
  - Val av Stockholm Resilience Center sin tilnærming til FN's berekraftsmål (dei økologiske set absolutte grenser for dei økonomiske)
  - Bruk av omgrepet klimaomstilling (men pass på at det ikkje berre blir eit «nyord»)
  - Planprogrammet brukar ei brei tilnærming til klimarisiko
  - Kople klimapolitikk med vern av biologisk mangfald. Risiko frå klimaendringar og naturøydelegging er det stadig større fokus på i forskinga.
  - Stor vekt på medverknad i klimaarbeidet er positivt.
  - Positivt med eit ambisiøst overordna målsetting – nullutslepp innan 2030. Dette må operasjonaliseras, det kommer vi til nedanfor. Samstundes er det positivt at planprogrammet legger opp til å «Vidareutvikle gode styringsverktøy for å følgje mål og framdrift, i form av klimabudsjett og klimarekneskap og indikatorar for måloppnåing.» Slike styringsverktøy vil være svært viktige for å lykkes med tiltaka.
- **Kva manglar?**
  - Den store versus den vesle klimapolitikken
    - Heilskapen i klimapolitikken, gjerne eit underkapittel om samanhengen mellom utsleppsreduksjon, klimatilpassing og biomangfald. Her kan en og ta opp utfordringar med målkonfliktar på dei ulike områda – mellom anna med utgangspunkt SDG17 i ei fortolking for Vestland
    - Meir om korleis ein kan handtere kompleksitet – det kan vere ein tendens til at ein «temmer» nokre utfordringar ved å frikople dei frå kvarandre
    - Om omgrepet «klimakrise» - kva slags meining legg ein i omgrepet krise, og kva konsekvensar det har for prioritering av handlingsalternativ (som sjølv sagt kjem i handlingsplanen)
    - Seie noko om forholdet til den kommande energiplanen, og andre planar av relevans.
    - Utslepp frå utalandsk bruk av norskprodusert olje og gass gjev 20 x større utslepp enn det offisielle norske utsleppet. Indirekte utslepp frå konsum i Vestland vil omlag doble det utsleppet vi står ansvarlege for. Dette må det seiast noko om dersom vi skal vere truverdige i korleis vi snakkar om ansvar.
    - Vestland fylke er mellom dei fylka som tener mest på utvinning og leiting etter olje. Bør difor fylkeskommunen gå inn i diskusjonen om å stanse

leiteaktivitet, og/eller avvikle olje- og gassutvinning fortare enn 'naturleg tømning'?

- Kan ein utvide klimarisikoomgrepet enda meir? Dvs. seie noko om kva risiko som ligg i politikk og iverksetting av politikk, og om risiko som ikkje kan målast i fysiske eller økonomiske størrelsar
- Om ambisjonsnivå i planarbeidet: vi ser at man på ulike nivå settar målsettingar for kutt i klimagassutslepp som ikkje nås. Det viktige er at det settast konkrete målsettingar som verkar som reelle rettesnorar for den praktiske politikkkutforminga – ikkje overambisiøse mål som lett ignoreras.
- Om å lære av tidlegare arbeid
  - Dei to tidlegare fylkeskommunane har laga klimaplanar i 20 år. Kva kan fylkeskommunen lære av dette med tanke på klimaarbeidet dei neste 20 åra? (jf rapport NORCE og Vestlandsforskning laga på dette om klimatilpassing). Vi foreslår en systematisk gjennomgang av kva tiltak som har fungert, og kva plangrep som har vært effektive. Basert på en slik gjennomgang er det naturleg Kva fortel dette arbeidet om korleis tiltaka våre arbeider for måla vi set oss? Har tiltaka våre faktisk effekt? Skapar vi reell berekraft i Vestland i dag og i morgon? Korleis kan neste plan innrettas for å få størst mulig effekt? Evaluering av tidlegare mål er og helt avgjerande for å sikre truverd for klimapolitikken og tiltaka.
  - Ein diskusjon om regulering versus frivillige ordningar inn mot næringslivet. Undersøkingar vi har gjennomført viser at dei fleste næringsaktørar anerkjenner at dersom vi skal sjå dei store endringane, så treng vi regulering og offentlige incentiver, ikkje frivillige ordningar som ber om åtferdsending. Endring må krevjast, og det må løne seg å følge reglane.
- Grad av samspel regionalt – og korleis handtere mangel på samspel i nasjonal politikk?
  - Planprogrammet har peika på samspel med berekraftmål og biologisk mangfald, men kva med andre viktige politikkområde som fornybar energi/energiparing, og samferdslepolitikk?
  - Kor er den «gamle» natur- og miljøvernpolitikken (er det «klima OG miljø» som skal vere premiss for all planlegging, eller berre «klima»)?
  - Sei noko om problemet med å jobbe «i eit kart som endrar seg undervegs», altså at ein kan forvente samfunnsendingar som får innverking for planen – men som ikkje direkte kan koplant til klimaplanen
- Avklare ulike og delvis konkurrerande «utsleppsomgrep»
  - Kva er forskjellane mellom omgrepa «nullutslepp», «lågutslepp», «klimanøytral», og «netto nullutslepp»? – og kva inneber dette for FK?
- Om scenario: ein ting er scenario for utslepp, ein anna er scenario for politikk, samfunnsutvikling og økonomi. Kan ein dra nytte av SSP-tenkinga (shared socio-economic pathways), men omsett til ein Vestlandskontekst? Her kan ein også dra veksler på IPBES sine 'nature narratives' for å teikne opp moglegheiter og hindringar for klima- og miljøpolitikken. NORCE arbeider med slik scenario-tenkning.

Kontaktpersonar: Carlo Aall (Vestlandsforskning), Håvard Haarstad (Universitetet i Bergen), Simon Neby (Universitetet i Bergen), Tarje I. Wanvik (NORCE).